

the two childhoods

(helmikuu 2022)

12'40"

jousikvartetto

Teos sai alkuimpulssinsa Tampereen UNM-festivaalilta vuonna 2020, jossa TEMA-jousikvartetti soitti yhden konsertin. Ihailin erityisesti heidän tulkintaansa eräästä hyvin haastavasta ja kompleksisen mikrotonaalisesta kappaleesta, joka soi UNM-festivaalin konsertissa aivan toismaailmaisesti. Olin lisäksi jo pidempään ajatellut, että haluaisin tehdä yhteistyötä kotiseudullani Savonlinnassa, joten olin keväällä 2021 yhteydessä Savonlinna-kvartettiin, joka toimii Savonlinnan orkesterin ainoana palkallisina muusikkoina. Hain rahoitusta yhteistilaukseen TEMA:lle ja Savonlinna-kvartetille, ja onneksemme saimmekin rahoitusta, jonka turvin sävelsin tämän kvartetton syksyllä 2021 ja talvella 2022. Tämän apurahakauden merkitys suunnanmuutokselleni ja oivaltamiselleni säveltämisessä oli valtava, ja sen aikana löytämäni asiat ovat näkyneet kaikissa teoksissani sen jälkeen.

Eritelläkseni muutamia musiikillisia seikkoja, jotka tämän teoksen myötä jäivät pysyäkseen, ovat mm. tonaalisvaikutteinen harmoniamailma – jonkinlainen kiero tasapainottelu kirpeyden, empatian, helputuksen ja toisaalta neutraalimpien musiikkien välillä. Usein tutulta tai helposti lähestyttävältä kuulostavaa musiikkia kaukaannuttavat mikrotonaalinen äänenkuljetus, spektrivaikutteiset harmoniat, soitinspesifit sointivärialliset mahdollisuudet ja ajan venyttäminen tai hidastaminen uloskirjoitetusti (eli siis ei esimerkiksi tempomerkinnöin). Näitä ilmiöitä voisi pitää tämän teoksen jälkeisen musiikkini peruspilareina, tavaramerkkeinä.

Toinen tärkeimmistä oivalluksista the two childhoodsin kohdalla oli runkosatsiajattelun ujuttautuminen työhöni – en oikeastaan ollut tätä teosta ennen niin tietoisesti tehnyt pidempiä musiikillisia jatkumoa kattavia runkosuunnitelmia, mutta tässä esim. tahtien 78-98 välisen materiaalin kirjoittamiseen oli pakko olla selkeä runko, jota seurata, jotta pystyisin toteuttamaan mikrotasolla haluamani asiat ja eri äänten väliset jatkuvasti muuntuvat jännitteet. Sen onnistuminen suunnitellusti rohkaisi minua käyttämään samantapaista työtapaa myös muissa teoksissa tämän kvartetton jälkeen.

Valkoista sumua -osa alkaa täysin huiluäänistä koostuvasta musiikista, jossa erityisesti jousen ääni ja ajan kulumisen ovat pääosassa. Kotipaikallani aikoinaan vaikuttanut kuoronjohtaja Esko Solasaari on säveltänyt kansanlaulumaisen, esimerkiksi yhteislauluksi hyvin soveltuvan Enonkosken laulu -nimisen laulun (alla).

C F C G H7 Em C

Ko - ti seu - tu - ni syn - ty - mä - lah - jak - si sait si - nä

5 F C G E7 Am C F E7

luo - jal - ta veh - ma - hat kun - naat.____ O - vat vaa - ti - neet e - lä - män

11 Am Em D7 C/G G7 C

an - ka - rat lait mo - net sul - ta myös kal - li - hit lun - naat.____

Olin pohtinut paljon teosta prosessoidessani lapsuuteni lauluja, juhlissa tai koulussa laulettuja, mutta jostain syystä yli Maamme-laulun, Savolaisen laulun, Yksi ruusu on kasvanut laaksossa, ynnä muiden melodioiden juuri tämä yksinkertainen melodia oli tullut päähäni jäädäkseen. Jousikvartetton alun harmoniat ovat poikkileikkauksia sovituksista, joita tein Enonkosken laulusta laskostamalla sitä (luonnon)huiluäänikaanoneina jousikvartetton instrumenteille sopivissa sävellajeissa. Rakensin intuitiivisesti ”melodian”, jota palvelemaan valitsin sovituksista poikkileikkauksia sopivista kohdista.

Siitä teoksen alaotsikko, laulu Enonkoskelta. Ja myös siksi, että se on rehellinen kertomus minun henkilöhistoriastani.

Ensimmäinen osa, Valkoista sumua pyrkii taltioimaan melko kirjaimellisestikin sitä epämääräisyyttä, jota omaan lapsuuteni ja nuoruuteni muisteluun liittyy. Lapsuudessani ei ole tapahtunut mitään erityisen traumaattista tai kauheaa, perheeni on ihana, rakas ja lämmin ja minulla on aina ollut hyvät turvaverkot ympärilläni ja taide tukemassa minua. Kuitenkin lapsuudessa suuri osa vietetystä elämästä kuluu koulussa, jossa minua kiusattiin oikeastaan koko peruskouluajan, ja jopa sen jälkeen kun vaihdoin koulua viidennen luokan jälkeen. Tuntuu oudolta, etten muista tuolta ajalta juuri mitään yksityiskohtia.

Leviävä muste -osa puolestaan liittyy juuri niihin muutamiin kipeisiin muistoihin, jotka satun muistamaan, kenties siksi että ne olivat oikeasti todella vakavia paikkoja, kuten se kun minut pahoinpideltiin koulussa yläasteella. Aloin siinä iässä myös syömishäiriöoireilla, johon liittyy paljon surua. Kuitenkin tuona kaikkena aikana elämässä on ollut myös hyviä asioita.

Kolmas osa, ”mitä en muista, ei tarvitse unohtaa”, on jonkinlainen johtopäätös. Toisaalta aivojen suojamekanismeissa on paljon hyvää – elämästään ja historiastaan jäsentää niitä asioita, jotka ovat identiteetin rakentumiselle tärkeitä. Ja kaikki hyvä, paha, ja muu siltä väliltä johtavat aina nykyhetkeen loputtomassa ketjureaktiossa, jonka monimutkaisia syy-seuraussuhteita ei kukaan voi tarkasti paikantaa.